

עזה לא הולכת לשום מקום, וגם שם דרושה הכרעה

written by אלי קלוטשטיין | 15.03.2026

ארגוני הטרור הפלסטיניים מוצאים את עצמם, בעיצומה של המלחמה עם איראן וחיזבאללה, בעמדה לא מאוד מוכרת. אחרי מעט יותר משנתיים שהם יזמו דרמה אזורית וניצבו במרכז, כעת הם נדחקו הצידה. חמור מכך, הפטרונות של ארגוני הטרור הללו נקלעו לעימות ביניהן: מלחמה ניטשת בין איראן לקטאר, וטורקיה ניצבת בצד, ממתנה אולי לראות מה יקרה ואם יהיה צורך בהתערבותה הצבאית. האם ארגוני הטרור יסייעו לטהרן, או שדווקא יצאו בקול נגד המתקפות של הרפובליקה האסלאמית על דוחה או על טורקיה?

תגובה לא זריזה די הצורך, כבר למדו ראשי חמאס, גוררת תוצאות לא נעימות. לפי הדיווחים, קטאר הודיעה לארה"ב כי בכוונתה לגרש את אנשי ארגון הטרור משטחה, לאחר שנמנעו מגינוי המתקפות עליה מצד הרפובליקה האסלאמית. גירוש עתידי מקטאר מותיר לראשי חמאס מעט אפשרויות. איראן ולבנון אינן בטוחות כעת, סוריה לא תקבל אותם בברכה, וגם עזה אינה יעד אפשרי. מלבד אנקרה, אולי, לא יישארו להם הרבה מקומות להתגורר בהם בתנאים ובנוחות שהורגלו להם.

זה מה שקרה במובן מסוים לג'יהאד האסלאמי. בעיתון א־שרק אלאווסט דווח שהתמורות האזוריות, ובפרט המלחמה בין ישראל לאיראן, ערערו את מעמדו של הארגון. הוא סובל מאיומים וקשיים כלכליים בסוריה ובלבנון, וחושש מפגיעה בראשיו באיראן. לפי הדיווח, מזכ"ל הג'יהאד האסלאמי זיאד נח'אלה נסע שלוש פעמים בלבד לטהרן מאז חיסולו של אסמאעיל הנייה שם בסוף יולי 2024, ופעמיים זה היה לביקור חפוז.

הקשרים בין הרפובליקה האסלאמית לג'יהאד האסלאמי, שהוא קיצוני, חשאי וקטן יותר מחמאס, נמשכים שנים רבות, וגם נחשבים הדוקים בהרבה. אבל טהרן כבר אינה נתפסת כמקלט בעיני אנשי הג'יהאד האסלאמי, וראשיו החלו לפתח קשרים הדוקים יותר דווקא עם מצרים וקטאר. בשנה האחרונה, נטען, נח'אלה שוהה בעיקר בנסיעות על קו דוחה-קהיר.

הדילמה של ראשי הארגונים ניכרת גם ברטוריקה שלהם: ראשי שני הארגונים גינו את המתקפות של ישראל וארה"ב על איראן ואת חיסולו של המנהיג העליון עלי חמינאי, אך גורמים עלומים שם הבהירו באותה הנשימה שלא ייכנסו למלחמה למען טהרן משום שהשפעות המלחמה בעזה עדיין מורגשות בקרבם.

בחמאס ובג'יהאד האסלאמי יודעים היטב שהם נמצאים על הכוונת של צה"ל, אף שאינו מעוניין בהכרח לפתוח חזית נוספת. הרי טקטיקה ידועה של איראן היא לעודד את ארגוני הטרור הפלסטיניים להילחם בישראל ולהסיח את דעתה בפיגועים, במטרה להסיט את תשומת הלב

שלה מהזירה המרוחקת יותר. לשם כך הוזרמו בשנים האחרונות ליהודה, שומרון ועזה כמויות נשק אדירות מאיראן. כשאררגוני הטרור עודם מלקקים את פצעייהם, עימות נוסף עם ישראל יעלה להם ביוקר.

כמה אירועים העלו את הדריכות במערכת הביטחון השבוע. הראשון: בקפריסין נעצר פעיל חמאס שהגיע מלבנון, בחשד שניסה לרכוש אמצעי לחימה ולקדם פיגועים בגרמניה. המתווה של פיגועים נגד מטרות יהודיות וישראליות בחו"ל אינו חדש, ואיראן קיוותה בעבר לתעל תאי טרור רדומים באירופה לשם כך. האירוע השני היה מדאיג יותר: צה"ל תקף ביום שלישי אתר שיגור רקטות סמוך לעיר עזה, אחרי שהתברר כי חמאס שיקם אותו והכין אותו לירי מחודש. בהודעת הצבא נאמר כי המעשה הוא הפרה בוטה של הסכם הפסקת האש. הרמז לחמאס לא היה יכול להיות עבה יותר. בהמשך הותקף אתר נוסף ובו רקטות.

ישראל נוקטת אמצעי זהירות גם במקומות אחרים. היא עיבתה את מערך הכוחות שלה ביהודה ושומרון, ואפילו אסרה על מתפללים להיכנס להר הבית לתפילות יום שישי של חודש רמדאן. השקט יחסית כמעט לא הופר בגזרת יו"ש לפי שעה.

השקט של חמאס מפתיע. חיזבאללה נכנס למלחמה עם ישראל ב-8 באוקטובר 2023 כהפגנת סולידריות עם חמאס, וכעת היה צפוי תורו של הארגון העזתי להחזיר טובה, ליטול סיכון ולאליץ את צה"ל לפצל קשב למערכה רב-זירתית. אבל חיזבאללה גם יצא מהמלחמה בהסכם עם ישראל בלי להתחשב במצבו של חמאס, ובארגון העזתי מבינים היטב שכיום יש חסרונות רבים לפתיחת חזית מול ישראל.

צריך אולי לשים לב גם לאפשרות שהסלמה תתרחש ביד המקרה. הטילים האיראניים לא תמיד פוגעים בכתובת הנכונה, ולפלסטינים אין אמצעי מיגון כפי שיש לישראלים. מצד שני, ההגנה האווירית של צה"ל מחפה גם עליהם רוב הזמן, וטרם ידוע על פגיעות חמורות בכפריהם. אלא שזה יכול להשתנות, ואירוע כזה עשוי ליצור דינמיקה של הידרדרות ביטחונית.

הזמן לא עומד מלכת

למלחמה באיראן יש השפעה ישירה על הזירה העזתית. לפי דיווח שפורסם השבוע ברויטרס, מאז פרוץ המערכה הוקפאו השיחות לקידום תוכנית השלום של הנשיא דונלד טראמפ בעזה, אף שהוא כבר הצליח לחלץ הבטחות של מימון במיליארדי דולרים לשיקום הרצועה. כמו כן בוטל סבב השיחות של חמאס עם המתווכות על פירוקו מנשק, וטרם נקבע מועד חדש. אומנם היו טענות בתקשורת שגם במהלך המלחמה חלה התקדמות במימוש החזון, כולל במכרזים, אך אין זה משנה איזו טענה צודקת: ממילא, שיחות הפירוז לא באמת התקדמו בטרם פרצה המערכה. גם לדברי האמריקנים פירוז עזה (ולו למראית עין) הוא עניין מרכזי בתהליך השיקום, ולכן אם המלחמה תימשך זמן רב ותתקע את הפירוז, תוכנית השלום לא תתקדם.

חמאס מרוויח ממריחת הזמן, וממשיך לבסס את משילותו ברצועה. מצד שני, אין כרגע תאריך

יעד לתחילת הליך השיקום. העזתים יושבים רק במחצית חרבה של הרצועה, והחצי השני מצוי בשליטת צה"ל. החטופים כבר הוחזרו לישראל, ונראה שהזירה הבינלאומית שכחה מהסוגיה העזתית. לא לחינם דחק השבוע מנהיג חמאס ח'ליל אל-חיה בפקיסטן שתתמוך בעזה ובשיקומה למרות המלחמה באיראן. כמו כן, אם המשימה הישראלית-אמריקנית תצלח אפילו חלקית, ואיראן תיקלע למצוקה כלכלית, צבאית ומנהיגותית, קרוב לוודאי שהראשונים שייפגעו מכך יהיו ארגוני הפרוקסי של טהרן.

המלחמה גם יוצרת קשיים אחרים ברצועה. לטענת רשתות פרופלסטיניות כגון אלג'זירה, מחירי הסחורות עולים ² כזכור, במהלך רמדאן ³ שכן כבר בתחילת המערכה ישראל הגבילה את כניסת הסחורות. מעבר רפיח נסגר, וצפוי להיפתח רק כשהתנאים הביטחוניים יאפשרו זאת. גם הפגיעה בכלכלת מדינות המפרץ, לצד עליית מחירי הנפט והדלק בעולם, לא בהכרח יסייעו לעזתים. כשיש לאחרים פחות כסף, הם לא ירצו לבזבז את מה שנשאר להם דווקא על חמאס בעזה.

סוגיית עזה מורכבת מאוד גם כשבוחנים אותה בעיניים ישראליות. האם תרצה הממשלה לצאת למלחמה בחזית שלישית ערב הבחירות בארץ, וכאשר היא מתכננת מערכות ארוכות באיראן וגם מול חיזבאללה? לפני המלחמה מזכיר הממשלה יוסי פוקס הקציב לחמאס שישים יום להתפרק מנשקו, וגם טראמפ אמר בפברואר שבמקרה שהארגון העזתי לא יעשה זאת ⁴ הרצועה תפורז בכוח. השבוע דווח כי שרי הקבינט דרשו מראש הממשלה בנימין נתניהו להציב אולטימטום לחמאס, ולא לחכות לתום המלחמה כדי להידרש לסוגיה העזתית.

גם ארה"ב וגם ישראל יעמדו בפני לחץ ניכר לא לפתוח חזית נוספת ⁵ לא מיד אחרי המלחמה באיראן, ואף לא במהלכה. ארה"ב תספוג גינויים בינלאומיים וגם פנימיים אם לא תבלום את ישראל לפני צעד כזה. כמו כן, אפשרות סבירה למדי היא שבין ארה"ב לישראל נסגרה עסקה בדמות "טהרן תמורת עזה". במצב כזה, וושינגטון עשויה לדרוש מישראל דווקא נסיגות נוספות ברצועה, כמשקל נגד לחלקה במלחמה נגד איראן.

עם זאת, אחרי ההסכמות העקרוניות בסוגיה האיראנית, כאן דווקא עשויה להתגלע המחלוקת בין הבית הלבן לישראל. טראמפ השקיע הרבה מיוקרתו בהפסקת האש ברצועה, ולא ירצה לראות אותה קורסת ⁶ במיוחד מכיוון שהיא מהווה אבן פינה בחזון שלו למזרח התיכון. בנוסף, אחרי הפגיעה שספגו מדינות ערב בגלל המלחמה, ובפרט מדינות המפרץ, ייתכן שירצה לנצל את המומנטום כדי לנסות לרצות אותן.

ישראל, מנגד, לא תהמר על ביטחונה, ותרצה לוודא שחמאס לא יהיה מסוגל להזיק לה בעתיד בפשיטה בסגנון 7 באוקטובר. ברור ששתי המדינות יחכו לראות מה תהיה השפעת המלחמה באיראן ואולי גם בלבנון על חמאס, ובעיקר אם ייפגע כלכלית ומבצעית.

טראמפ, שכבר נושא עיניים לבחירות האמצע בנובמבר, לא צריך כיבוש ישראלי של הרצועה, וגם לא את החזרת ההתיישבות לשם. אך ברור שאפילו אם תשלוט ברצועה ממשלה טכנוקרטית וייכנס כוח בינלאומי שתפקידו להפריד בין צה"ל לחמאס, כל עוד ארגון הטרור אוהז בכוח הוא

ימשיך לשלוט בנעשה בעזה מאחורי הקלעים.

יש מקום להניח שגם טראמפ עצמו מבין את הסכנה שמשקפת מחמאס ואת האידיאולוגיה הרצחנית שמניעה אותו. לא סתם האשים לאחרונה את איראן בטבח 7 באוקטובר. אבל האילוצים הפוליטיים של הנשיא, שלא גרמו לו לוותר על המערכה נגד טהרן, עלולים להשפיע יותר בעניין עזה. לבחירות האמצע הקרבות בארה"ב יש חשיבות כפולה: גם בגלל החשש להסתבכות של בת הברית העיקרית שלו באזור במלחמה נוספת, שמשכה לא ידוע ומחירה לא ברורים; וגם בגלל כישלונה של "מועצת השלום", שמרגע שתפרוץ אש הקרב תהפוך לפחות רלוונטית.

אגב, ייתכן שהרצון להתניע מהלך בעזה הוא הרקע לביקור שתוכנן ואז בוטל של סטיב ויטקוף וג'ארד קושנר בישראל. שני הצדדים לא ירצו להפגין מחלוקות בפומבי, וכל עוד לא הותנעו מחדש הדיונים בין איראן לארה"ב, לקושנר יש פנאי להקדיש מאמצים בתיק השני שהופקד עליו. יש סבירות גבוהה שמופעל עליו לחץ מהבית הלבן להציג הישג ברצועה, גם אם כלפי חוץ, כדי לרכך את דעת הקהל שמתנגדת למערכה באיראן.

על הרקע הזה, לא משנה איזה פתרון צפויות ארה"ב וישראל לקדם, דבר אחד בטוח: בעיית עזה לא תיעלם בקרוב.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 15 במרץ, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.